

EVA
TRILOGIE
#3

Wolken
rond Eva

MIES VREUGDENHIL

Het geluid, dat ik eerst in de verte hoorde werd harder en kwam dichterbij.

Het was een trein, natuurlijk was het een trein. De wielen hobbelden over de rails, ik had er slaap van gekregen. Daarom was ik zo soezerig. Ik wilde mijn ogen opendoen maar mijn oogleden waren zo zwaar dat ik het maar opgaf.

Tevreden liet ik mij meevoeren op de rustgevende cadans. Waar was ik eigenlijk naar op weg? Ik wist het niet, maar het zou wel goed zitten. Weer dat geluid! Nu maakte de trein wel bijzonder veel herrie. Met een klap viel het portier dicht. Zou dat de hele tijd hebben opengestaan? Levensgevaarlijk zeg.

‘Mevrouw Huizer!’ Er werd hard iets in mijn oor geroepen.

‘Mevrouw Huizer, bent u wakker?’

Mevrouw Huizer, dat was ik. Hé, hoe kon dát nou? Zou de conducteur van iedere passagier de naam weten? Nu ja, tegenwoordig kon alles. Misschien had hij wel een zakcomputer waar alle namen instonden. Ik wilde hem antwoorden. Maar het ‘ja’ kon ik niet uit mijn mond krijgen. Wat gek toch. Ik kon mijn tong niet bewegen.

Iemand pakte mijn hand en bewoog die heen en weer.

‘Mevrouw Huizer, doe uw ogen eens open.’

‘Ja,’ zei ik. Het lukte opeens.

Een zachte hand werd op mijn voorhoofd gelegd. Ik voelde de aangename warmte door me heenstromen. Waar was ik? Ik probeerde om me heen te kijken.

‘Kunt u me verstaan?’

‘Jazeker,’ mijn tong wilde nog niet zo erg. ‘Kunt u me zien?’

Ik spande me geweldig in. Een in het wit geklede gestalte stond naast me.

‘Lig ik in bed?’

‘U ligt in het ziekenhuis mevrouw Huizer. Kunt u me zien?’

‘U bent de zuster?’

‘Ja, dat is goed. Wat fijn dat u wakker bent geworden.’

Dat is toch heel gewoon, dacht ik. Je gaat slapen en je wordt wakker. Daar hoeft ze toch niet zo’n drukte over te maken.

‘Ik ben even weg, maar ik kom zo weer terug.’

Snelle voetstappen liepen bij me vandaan. Een deur viel dicht. Ik sloot mijn ogen en voelde me soezerig en onwerkelijk.

Opeens waren er allerlei stemmen om me heen. Mijn polsslag werd gevoeld en mijn oogleden opgelicht.

‘Niet doen,’ het klonk horterig, dat hoorde ik, maar ik vond het onaangenaam, dat gepruts aan me.

‘Is ze gebeld?’ vroeg een mannenstem. ‘Ja, dokter, ze komt direct.’

Wat was dat nu weer. Wie was er gebeld? Ik snapte niet wat er allemaal om me heen gebeurde. Het scheen iets bijzonders te zijn. En ze waren zo blij dat ik wakker was geworden. Ik wilde me bewegen, maar alles deed pijn. Onwillekeurig kreunde ik zacht toen ik mijn benen wilde verleggen.

‘Waarom lig ik in het ziekenhuis?’ vroeg ik en mijn stem klonk schor. Wat ging het praten moeilijk.

‘Ben ik ziek?’

‘Ja, u heeft verschillende verwondingen en u heeft lang geslapen.’

Weer dat slapen, dacht ik.

De deur werd opengedaan en snelle voetstappen kwamen op me af. Ik voelde een wang tegen de mijne en rook een bekend parfum.

‘Moeder?’

‘Ja,’ zei Machteld en ze streek over mijn haar.

‘Hier ben ik. Lieve Eva, wat fijn dat je weer wakker bent.’

‘Waarom zeg je dat? Wat is er dan gebeurd?’

‘Dat vertel ik je nog wel.’

‘Waar zijn Arend en Anneke?’

‘Anneke is bij ons. Bij vader en mij.’

‘O.’

Ik dacht na. Ik werd zo moe van al dat gepraat.

‘Maar waar is Arend?’

‘Die ligt in de kamer hiernaast.’

Ik herhaalde langzaam de woorden. Ik snapte er werkelijk niets van.

‘Wil je me vertellen wat er aan de hand is.’

‘Jullie hebben een auto-ongeluk gehad,’ zei Machteld. Haar stem klonk heel zacht, maar ik kon het duidelijk verstaan. Ik hoorde het ritselen van haar kleren toen ze zich over me heenboog.

‘Een auto-ongeluk? Daar kan ik me helemaal niets van herinneren.’

‘Dat begrijp ik lieverd. Je hebt ook een paar dagen in coma gelegen.’ Ik liet haar woorden op me inwerken. Wat vreemd, ik wist niets van een ongeluk. Maar als moeder het zei was het beslist waar. Ze zou me heus geen sprookjes zitten vertellen.

‘Hoe lang?’

‘Vier dagen.’

Het gesprek vermoeide me. Ik kon me ook niet bewegen zoals ik wilde. Alles, maar dan ook alles deed me pijn.

‘Wat heb ik allemaal?’

‘Van alles,’ ontweek ze mijn vraag. Ze snoot heftig in haar zakdoek. ‘Daar praten we nog wel eens over.’

Ik realiseerde me dat we met heel ons gezinnetje dat ongeluk hadden gehad.

‘Is het echt goed met Anneke?’

‘Ja, echt. Ze heeft wat builen en schrammen en dat is eigenlijk uiterlijk het enige. Ze is nu bij ons, Eva. We hebben haar spulletjes bij jullie opgehaald want ze blijft net zo lang tot je weer beter bent.’

‘Dat is fijn,’ glimlachte ik, gerustgesteld. Opeens dacht ik aan Arend. ‘Kan Arend hier komen? Ik wil hem zo graag zien. Of ligt hij ook in coma?’

‘Nee, dat niet maar hij is nogal toegetakeld. Ik zal het met de hoofdzuster bespreken. Misschien mogen jullie wel samen op één kamer liggen.’

‘Als dat zou kunnen,’ zei ik verlangend.

Na een tijdje, ik moest weer in slaap zijn gesukkeld, opende ik mijn ogen opnieuw. Naast mijn bed zat moeder Machteld. Haar hand lag op mijn dekens. Ze zag er moe uit, constateerde ik. Ze glimlachte naar me en wreef zacht over mijn arm.

‘Dag lieverd.’

Ik knikte haar toe. ‘Moet je niet naar huis. Jullie moeten toch eten, of is het nog niet zo laat? Ik heb eigenlijk geen benul van de tijd.’

Ze schoot in de lach. ‘Dat komt best goed, jij gaat nu voor. Straks komt je vader. Hij had een vergadering en kon daar niet zomaar weglopen. Maar zo gauw het mogelijk is gaat hij naar het ziekenhuis.’

‘Kan hij Anneke niet meebrengen?’

Moeder keek bedenkelijk. ‘Laten we dat vandaag nog niet doen. Je bent er te ziek voor, denk ik. En zo’n kindje maakt zich misschien overstuur, dan zijn jullie allebei van de kook en dat is niet goed voor je.’

‘Oké.’ Ik zuchtte. ‘Vooruit dan maar.’ Het praten ging me gemakkelijker af dan daarstraks. Met vreugde constateerde ik dit feit.

Ik verlangde naar Anneke, ons dochttertje. Wat een geluk dat ze er tamelijk goed vanaf was gekomen. Stel je eens voor... Ik

durfde van schrik niet verder te denken. En Arend, hoe zou het met hem zijn? Waarom was moeder niet wat duidelijker?

Later toen ik alles wist, begreep ik haar. Ik zou het niet hebben kunnen verwerken, want mijn enige wens was om weer terug te glijden in een diepe slaap die het denken belemmerde.

Moeder had met me gepraat, vader, de dokter, de hoofdzuster en de klinisch psycholoog. Een hele stoet die me de onheilen die ons waren overkomen vertelde. Voorzichtig en afgezwakt. Dat merkte ik aan hun ruime woordkeus en hun gebaren.

De psycholoog kwam de zaak verzachten maar ik besepte drommels goed dat het er allemaal niet zo rooskleurig uitzag. Arend was nogal toegetakeld. Het was beter om nog even te wachten voor ik naar hem toe zou gaan, zei hij. Verslagen lag ik in bed. Ik zou graag willen huilen, schreeuwen misschien, maar ik was verdoofd. Letterlijk en figuurlijk want ik had een kalmerende injectie gekregen.

Het was de schuld van een spookrijder. Arend had hem willen ontwijken en in een fractie van een seconde het stuur omgegooid. Maar het had niet geholpen. We waren langs elkaar heengeschampt en met een klap tegen de vangrail tot stilstand gekomen. De auto zat helemaal in de prak en wij ook. Alleen Anneke had niets ernstigs. De spookrijder ook niet. Hij was door de politie ingerekend.

Mijn ribben waren gekneusd, of gebroken, dat was nog niet helemaal duidelijk. Vandaar die pijn met ademen.

Ik zou nog helemaal door de medische molen moeten. Voorzichtig tastte ik met mijn wijsvinger m'n pijnlijke gezicht af. Ik voelde pleisters en gaas. Waarschijnlijk was het grootste deel bedekt. Had ik maar een spiegelje bij de hand, dan kon ik het zelf eens zien.

Maar wat was eigenlijk een geschonden gezicht als je het er levend had afgebracht? Wat een wonder als je nog kon denken en voelen. We waren wonderlijk bewaard, ik was het volkomen met vader eens. Hij had die zin wel vijf keer achter

elkaar gezegd toen hij met een bezorgd gezicht de ziekenhuiskamer was ingekomen.

‘Wat een wonder, Eva!’

Die dag mocht ik nog niet naar Arend. Het was beter van niet, zei de vriendelijke zuster aan mijn bed.

Ik had een infuus in, er was van alles gebroken en gekneusd maar bovenal, mijn zenuwen zouden het niet aankunnen. Ook al beweerde ik van wel.

Over de toestand van Arend deed ze nogal ontwijkend. Ze ging niet rechtstreeks op mijn vragen in zodat ik het maar niet verder probeerde. Ik was toch al zo verschrikkelijk moe.

‘Wilt u hem veel liefs toewensen van Eva?’

Ze knikte. ‘Dat zal ik doen.’

Ik had een slaaptablet geweigerd maar na een tijdje had ik er spijt van. Met het donker kwam de pijn opzetten. Of misschien voelde ik de pijn erger omdat het donker werd. Ik wist het niet precies. Ik begreep er niets van dat ik me het auto-ongeluk niet kon herinneren. Ik wist wel dat we op weg naar huis waren maar verder leek alles een donker gat. Ik kon die tijd niet invullen.

De volgende dag kwamen Arends ouders me bezoeken. Zijn vader wist met z'n houding geen raad maar mijn schoonmoeder had roodbehuilde ogen.

‘Wat erg toch allemaal Eva. En Arend, als hij maar, als het allemaal maar...’ De rest van haar woorden slikte ze in na een veelbetekende blik van haar man.

Ze hadden een mooi bloemstukje meegebracht.

‘Dat is aardig van u, misschien wilt u het op de tafel zetten, dan kan ik het zien staan,’ bedankte ik hen.

‘Ik mag zo naar Arend,’ zei ik blij.

Ze knikten. ‘Dat weten we, daarom zijn we hier.’

‘O, maar dat was niet nodig geweest...’

Ik kon mijn zin niet afmaken want een zuster en een broeder stapten binnen met de mededeling dat ik per bed een ritje ging maken. Na wat gedraai en geduw aan het ledikant werd ik de kamer uitgereden richting Arend.

Ik schrok verschrikkelijk. Was dat mijn Arend met al dat verband om zijn hoofd en die slangen om hem heen. Alleen zijn ogen waren zichtbaar. Het was eng om hem te zien. Mijn bed werd naast het zijne gereden en de verpleegkundigen vertrokken. Het zenuwachtige gepraat van Arends moeder vulde de ruimte. Zijn vader ging met de rug naar ons toestaan en keek naar buiten. Ik wilde zo graag met Arend alleen zijn, maar het scheen ons niet gegund. Op een gegeven moment begreep ze dat niemand naar haar luisterde. Haar man pakte haar hand. ‘Kom vrouw, we gaan even een luchtje scheppen.’

Eindelijk waren we samen.

‘Hoe is het met je?’

Arend schudde langzaam en voorzichtig zijn hoofd.

‘Niet zo goed?’

Ik kon hem niet vastpakken, niet strelen of kussen. Aan zijn ogen zag ik dat het hem speet mij niet aan te kunnen raken.

‘Het komt goed, hè?’ vroeg ik hoopvol. ‘Het moet alleen z’n tijd hebben.’

‘Ik weet het niet,’ zijn stem klonk zo raar, zo mechanisch. Net een computerstem.

‘Het moet,’ zei ik. ‘Het moet!’ Ik kletste als een kip zonder kop, dat zag ik zelf ook wel in. Want stel je voor... stel je toch eens voor... dat het niet goed zou komen. Hoe moest het dan verder?

* * *

Machteld

De regen was opgehouden en de zon brak aarzelend door de wolken. Verheugd keek ik de tuin in. De druppels aan de takken werden diamanten. Een frisse wind begon de lucht

schoon te vegen. Eindelijk! Het leek wel of al dat natte sombere weer mijn verdriet nog erger maakte. Mijn verdriet en dat van Martin, van iedereen trouwens. Mijn lichaam was nog zo gespannen als een veer, echt tot rust komen kon ik niet. Ik moest steeds maar denken, hopen, bidden en rusteloos het een na het ander doen.

Eva! Ze was mijn dochter geworden. De dochter die ik altijd graag had willen hebben, maar die ik pas kreeg toen ik met Martin trouwde.

Ik besloot om eerst maar de wasmachine aan te zetten. Het vuile wasgoed zat er al in. Toen ik de knoppen had ingedrukt viel mijn oog op het aanrecht. Het was niets voor mij om er alles zo maar op te stapelen. Die vaat moest weggewerkt. Gelijk maar aan beginnen. Terwijl ik de borden in het hete sop plonsde ging de telefoon.

Het was Annemarie die informeerde hoe het met Eva en Arend ging. ‘Nog steeds hetzelfde,’ zei ik. ‘Het zal wel een langdurig genezingsproces worden. Eva heeft een whiplash en alles is gekneusd. Van haar ene hand zijn drie vingers gebroken. Arend is met een klap tegen de voorruit gevlogen. Zijn borstkas heeft een dreun van het stuurwiel gehad. Het is een wonder Annemarie, dat ze het er nog zo afgebracht hebben.’

‘Dat is het zeker,’ bevestigde ze. ‘Toen ik in een gewoon verpleeghuis stage liep heb ik vaak zulke patiënten geholpen. Soms komt het nooit meer goed, moeder.’

Ik schrok. Eigenlijk was dat niet helemaal tot me doorgedrongen. Ik klampte me krampachtig vast aan de gedachte dat ze weer helemaal de oude zouden worden. Maar het kon natuurlijk ook anders aflopen. ‘Wat een geluk dat we voor hen kunnen bidden hè?’ zei Annemarie.

‘Ja, zo is het,’ antwoordde ik. ‘Dat is het allerbelangrijkste.’

‘Ik bel even om te vragen of het goed is als ik vanavond naar het ziekenhuis ga. Of wilt u er met Anneke heen?’ vervolgde ze.

‘Nee, dat was ik niet van plan. Gisteren heeft ze even om de hoek gekeken maar het was volop huilen geblazen.’ Ze snapt er natuurlijk niets van dat haar moeder en vader daar zo liggen. Samen op één kamer en dan al dat verband om hun gezicht.’

‘O, liggen ze nu op één kamer. Dan kunnen ze elkaar misschien wat opbeuren.’

‘Ik denk dat ze bezig zijn elkaar in de put te duwen.’

‘Toch niet waar zeker?’

‘Ik vrees van wel,’ zei ik en mijn hart kneep samen als ik aan die twee gehavende moedeloze mensen dacht.

‘Ga er maar heen Annemarie, dan kom ik morgenmiddag met Anneke. Eva vraagt zoveel naar haar.’

‘Ik zal het tegen haar zeggen. Veel sterkte hè, moeder.’

Terwijl ik de borden en kopjes afwaste gingen mijn gedachten uit naar Annemarie, onze jongste dochter. En dat mocht ik echt wel zeggen. Ze had mij, met haar lieve aanhankelijke karakter helemaal geaccepteerd als tweede moeder. Na haar aanvankelijke weerstand, die ik overigens heel goed had kunnen begrijpen, was ze helemaal omgedraaid.

Ze werkte als ziekenverzorger bij demente bejaarden. Het was mooi werk maar geweldig zwaar. Vooral met dat steeds maar weer bezuinigen was de werkdruk eigenlijk veel te groot.

Dat had ze al vanaf het begin van haar opleiding ervaren. Soms wilde ze ermee ophouden, maar dan sprak ik haar weer moed in.

‘Als het té zwaar is Annemarie, hoef je dit werk niet levenslang te doen. Je kunt altijd een andere richting uitgaan. Probeer vol te houden, haal eerst je diploma.’

Dan lachte ze naar me en verontschuldigde ze zich voor haar gemopper. ‘Ik houd het wel vol, hoor. Maak je maar geen zorgen.’

En nu was ze afdelingshoofd, ze zou niet anders meer willen.

Boven klonk een dwingend kinderstemmetje: ‘Mama... mama.’

Anneke was wakker, ik zou haar maar direct uit bed gaan halen. Ze was toch al zo verdrietig, dat kleine ding. Ze wist niet precies wat er aan de hand was maar de sfeer voelde ze wonderwel aan. Wat een geluk dat ze samen met Eva achterin de auto had gezeten in haar veiligheidsstoeltje. Anders zou Eva er ook veel erger aan toe zijn geweest. Het bleef even stil boven, toen begon ze opnieuw.

‘Oma...’ met een lange uithaal.

Snel liep ik naar boven. Anneke stond in haar ledikantje en stak haar armpjes uit. Ik tilde haar uit bed en knuffelde het warme kinderlijfje tegen me aan.

‘Dag lieverd, heb je lekker geslapen?’

‘Nee, niet slapen. Anneke naar mama.’

Ik zou beslist meer met haar naar Eva moeten gaan. Maar ik vond het zo moeilijk. Vooral als ik dacht aan de ingezwachtelde Arend. ‘Mama is ziek, Anneke.’

‘Papa ook ziek?’

‘Ja meiske, papa is ook ziek.’

Ze trok een lipje, maar voordat de tranen kwamen beloofde ik haar dat we naar hen toe zouden gaan.

‘Morgen.’

Annemarie kwam na het ziekenhuisbezoek nog even langs. Martin en ik fleurden er gelijk van op. Je wist dan weer iets, al was het jammer genoeg niet veel.

‘Vandaag is de politie geweest om te horen hoe alles gebeurd is,’ vertelde Annemarie terwijl ze haar jas aan de knop van een stoel hing. ‘Hè bah,’ zei ik geërgerd, ‘hadden ze daar niet mee kunnen wachten.’

‘Nee, dat moet zo snel mogelijk na het ongeluk. Dan kunnen ze een proces-verbaal opmaken. Dat wil de verzekering.’

‘O, ja, dat is waar ook.’

‘Moeder,’ zei Annemarie ernstig, ‘u bent verpleegkundige geweest, u weet er meer van dan ik als ziekenverzorger. Zou het met Eva en Arend nog helemaal goed komen?’

Ik schrok. Zelf probeerde ik die gedachte zo ver mogelijk weg te duwen. Als je na ging denken werd je wanhopig.

‘Dat kun je nooit met zekerheid zeggen. Arend is nogal lelijk terechtgekomen met zijn hoofd. Soms ontdek je jaren later pas dat er van alles aan mankeert omdat de patiënt ogenschijnlijk goed is genezen. Dat lijkt dan zo tenminste. Ik weet het echt niet Annemarie. Ze zijn jong en hebben een prima conditie. Het is een kwestie van tijd.’

We keken elkaar aan en lazen de ongerustheid bij de ander in de ogen.

De volgende morgen besloot ik een eind te gaan wandelen. Ik had Eva’s nachthemdjes gestreken en snakte naar wat frisse lucht. Het ging je niet in de koude kleren zitten, al die zorgen om Eva en Arend.

‘Kom, Anneke, jasje en schoentjes aan, we gaan weg.’

‘Naar mama?’

‘Nee, dat doen we vanmiddag. Je mag nu mee in het wagentje.’ Even later waren we buiten. Het was lekker pittig herfstweer. De zon was door de nevels heengekomen, het zou een mooie dag worden. Ik stapte flink door en ademde diep in om mijn longen met frisse lucht te vullen.

‘Is het te koud voor je Anneke?’

Ze schudde haar hoofdje. ‘Nee, niet koud.’

Ik kon zo wel even langs de supermarkt gaan en langs de bakker, bedacht ik en liep na een goed half uur richting winkelcentrum. Veel kon ik niet bergen in het net dat aan Annekes wagentje was bevestigd. Maar in ieder geval wat fruit om mee naar het ziekenhuis te nemen en de groente voor vandaag. Vlees lag er nog in de diepvries.

‘Dag mevrouw Blaak,’ groette iemand die ik alleen van gezicht uit de kerk kende.

‘Wat erg toch van uw dochter en haar man, hè? Ik heb gehoord dat het heel ernstig is en dat ze niet meer beter kunnen worden.’

‘Hoe komt u dáárbij?’ vroeg ik verbaasd en inwendig wat geërgerd.

‘Nou, dat is me door mijn overbuurvrouw verteld.’

‘Die weet er niets van.’

‘O, nee? Ik dacht al, als je zo jong moet sterven, wat verschrikkelijk. En dan zo’n lief kindje te hebben.’ Ze keek naar Anneke en tipte een traan uit haar oog. ‘Is het dan niet zo?’

‘Gelukkig is het niet precies als u zegt. De mensen maken de dingen altijd erger dan ze zijn.’

‘Maar het is wel een ernstige situatie, hè?’ hield ze hardnekkig vol.

‘Jazeker mevrouw.’ Ik keerde de buggy, om van dat gesprek verlost te worden. Dat mens is alleen maar uit op sensatie, dacht ik.

‘Dank u voor de belangstelling.’ Ik trok mijn vriendelijkste gezicht en liep weg, richting supermarkt. Mensen met wie ik nooit enig contact had gehad spraken me aan uit medeleven. Of was het nieuwsgierigheid? Ik wist het niet, maar ik werd er zo moe van. Omdat ik op den duur wel een cassettebandje leek dat ik steeds maar af moest draaien. Het was iedere keer hetzelfde verhaal.

’s Middags nam ik Anneke mee. Ongeduldig huppelde ze naast me door de lange ziekenhuisgang. Niet het minst geïntimideerd door alles. Ik zag tegen het bezoek op. Niet dat ik er niet naar verlangde om ze te zien, maar het had me nooit gelegen heel opgewekt tegen gewonde mensen te doen.

Eva zat in een gemakkelijke stoel bij het raam. Opgelucht haalde ik adem. Dat was even een verrassing. Anneke stormde

op haar moeder af en greep haar knieën vast.

‘Voorzichtig,’ riepen Eva en ik tegelijk. Ze was onmogelijk in staat het kind op te tillen en op schoot te nemen.

‘Kom maar, mama is ziek,’ zei ik terwijl ik haar tegenhield.

‘En ik dan?’ riep Arend vanuit zijn bed. Anneke keek wat schuw naar hem maar liep er niet heen. Ze klemde zich aan Eva vast terwijl ze steeds achterom keek.

‘Hoe gaat het met je?’

‘Ik mag niet mopperen, moeder. Ik zit van top tot teen onder de blauwe plekken en alles doet enorm veel pijn maar...’ Ze keek richting Arend die zijn ogen had gesloten. ‘Ik maak me heel veel zorgen.’

‘Dat is geen wonder. Probeer maar niet al te veel te piekeren, eerst beter worden. De zorgen komen later.’

Ze glimlachte. ‘Hoe vind je onze bloemenkas?’

‘Prachtig,’ bewonderde ik. De mooiste bloemstukken waren voor hen binnengebracht en gaven het vertrek iets fleurigs.

‘Neem maar wat mee,’ bood ze aan.

‘Alsjeblieft niet Eva. Ze zijn voor jullie. Probeer ervan te genieten. Het is niet leuk voor mensen die speciaal iets voor jullie hebben uitgezocht, om later te horen dat ik ze heb meegenomen.’

‘Je hebt ze anders wel verdiend, je ziet er zo moe uit. Gaat het goed met vader en jou nu Anneke zo’n drukte meebrengt?’

‘Och, ’t is zo’n lief ding. We hebben er veel plezier van. Ze vraagt heel veel naar je, dat snap je wel maar het is zo moeilijk uit te leggen wat er allemaal is gebeurd.’

‘Wil je wat nachthemdjies voor me kopen? Die ik nu draag zijn maar oude beestjes.’ Eva streek met haar hand over haar arm. ‘Ik heb nog twee nieuwe liggen, thuis in onze slaapkamer op de bovenste plank van de kast in een witte plastic zak. Wil je die ook voor me pakken? Dan weet je gelijk de maat. Neem mijn bankpas maar mee, dan kun je pinnen. O, wacht even, op

dezelfde plank staat een doos met nieuwe pyjama's van Arend.'

'Komt in orde,' beloofde ik grif.

Eva probeerde te gaan staan maar het lukte niet zo erg. Haar gezicht vertrok in een grimas van de pijn. Ze liet zich in de stoel terugzakken. 'Wat is het toch afschuwelijk om van iedereen afhankelijk te zijn. Niets meer te kunnen. Zelfs niet op je eigen houtje naar de wc.' Haar stem klonk harder dan ze bedoelde want ze keek verschrikt richting Arend, maar hij hield zijn ogen gesloten en reageerde niet.

Eva's huis! Martin en ik waren samen gegaan. Toen ik binnenstapte rook ik die typische geur van een onbewoond en ongelucht huis. We sorteerden de post en keken wat belangrijk was om mee naar het ziekenhuis te nemen. De krant hadden we zolang opgezegd. Die las nu toch niemand. We inspecteerden daarna of alles in orde was. Ik betrapte me er op dat ik op mijn tenen liep. Voorzichtig, om geen lawaai te maken.

'Het gras moet ook weer gemaaid,' stelde Martin vast.

'Dat gaat Marius zaterdag doen, heeft hij beloofd. Hanneke gaat ook mee.'

'Gelukkig,' zei Martin en we keken elkaar even aan. 'Hanneke is weer de oude zou ik zo zeggen.'

'Bijna, want dat ze na die operatie geen kinderen meer kan krijgen is verdriet dat altijd zal blijven schrijnen.'

'Ja,' zei Martin, 't is een flinkerd.'

Hij liet de kranen even doorlopen terwijl ik de pyjama's en nachthemden opzocht.

Voor hij de auto startte legde hij zijn hand op mijn knie.

'Jij bent net zo flink. Ik ben zo blij dat ik met je ben getrouwd Machteld. Zoals je voor de kinderen in de weer bent, net of ze van jezelf zijn.'